

E-PRZEGLĄD OŚWIĄTOWY

*Jeśli bowiem wierzymy, że Jezus istotnie umarł i zmartwychwstał, to również tych, którzy umarli w Jezusie, Bóg wyprowadzi wraz z Nim.
I Tesaloniczan 4, 14*

Z okazji zbliżających się Świąt Wielkiej Nocy życzę Wszystkim niezapomnianych i głębokich przeżyć duchowych, radości i harmonii spotkań z najbliższymi, niezachwianego poczucia bliskości Zmartwychwstałego. Nadziei, która nie gaśnie, kiedy marzenia wydają się być dalekie, pokoju, który koi, kiedy wszystko wyprowadza z równowagi, wiary, która daje oparcie, kiedy bezradność przeraża.

Otoczający nas świat jest pełen niebezpieczeństw i wyzwań, jednak Wiara i konsekwentne podążanie za Paschalnym Barankiem może przewyciężyć każdą trudność. Niech ta pewność towarzyszy nam przy świątecznych stołach, a nadchodzące Święta będą także okazją do refleksji i nabrania sił do realizacji naszych celów i zamierzeń w duchu miłości i zrozumienia dla potrzebujących wsparcia.

*Przewodniczący Krajowego Sekretariatu Nauki
i Oświaty
oraz Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania
NSZZ „Solidarność”*

Waldemar Jakubowski

Komunikat z XXXII Walnego Zebrania Delegatów KSOiW

Przyjęcie uchwały programowej, zaplanowanie działań związanych z sytuacją w oświacie, przekazanie informacji o działaniach Rady i Prezydium KSOiW oraz uroczyste wręczenia Statuetek „Przyjaciół Oświaty”- to najważniejsze zagadnienia poruszane podczas Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania.

12-13 marca 2024r. w Falentach k. Warszawy odbyło się XXXII Walne Zebranie Delegatów KSOiW. Głównym celem zebrania było przyjęcie uchwały programowej. Inicjatorami i autorami projektu uchwały byli przedstawiciele Sekcji Gdańskiej. Delegaci od maja 2023 roku,

a także podczas WZD wnosili propozycje zapisów w uchwale programowej. W punkcie pierwszym siedmiostronicowego dokumentu zawarte zostały sprawy pracownicze i finansowe, tj.: obrona godności zawodu nauczyciela, zwiększenie wynagrodzeń nauczycieli oraz pracowników oświaty i ich uniezależnienie od decyzji politycznych, poprzez wprowadzenie rozwiązania systemowego tj.: powiązanie płac w oświacie z przeciętnym wynagrodzeniem w sektorze przedsiębiorstw lub przeciętnym wynagrodzeniem w gospodarce narodo-

wej. Delegaci podkreślili również, że konieczne jest znaczące zwiększenie nakładów na oświatę, docelowo do 8% PKB. Uchwała zawiera również postulaty związane z emeryturami nauczycieli, omawia problemy związane z kształceniem zawodowym i tzw.: edukacją włączającą i jej negatywnymi konsekwencjami. W uchwale zawarte zostały zapisy odnoszące się do tradycji, wychowania patriotycznego i podmiotowego wymiaru szkoły. Podkreślono rolę dialogu w edukacji i rzetelne rozwiązywanie spraw bieżących. Wyznaczono zadania związane z promocją i rozwojem związku.

Po przyjęciu uchwały programowej, Przewodniczący KSOiW Waldemar Jakubowski podziękował Wojciechowi Książkowi, który koordynował opracowanie uchwały programowej KSOiW.

Podczas obrad Walnego Zebrania Delegatów wręczono Statuetki „Przyjaciół Oświaty”. Za wybitne osiągnięcia i pracę związkową w NSZZ „Solidarność” od 1980 roku, statuetki otrzymali Bożena Kowalska, Anna Talecka, Jadwiga Utecht-Nolbrzak, Wojciech Książek i Andrzej Piegutkowski.

Materiały oraz uchwała programowa zostaną wkrótce przesłane do sekcji regionalnych i międzyregionalnych zrzeszonych w Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania.

Izabela Lorenz-Sikorska

Rada Krajowego Sekretariatu Nauki i Oświaty obradowała – 5 marca 2024 r.

Uchwały budżetowe, wzmocnienie komunikacji i współpracy pomiędzy Sekcjami tworzącymi Krajowy Sekretariat Nauki i Oświaty NSZZ „Solidarność”, to główne tematy poruszane podczas zebrania Rady KSNiO.

Rada Krajowego Sekretariatu Nauki i Oświaty obradowała 5. marca w warszawskiej siedzibie Komisji Krajowej. W zebraniu uczestniczyli przedstawiciele:

- Krajowej Sekcji Nauki reprezentowanej przez Dominika Szczukockiego, Bogusława Dołęgę, Marka Kisilowskiego i Marka Siwickiego;
- Krajowej Sekcji Państwowej Akademii Nauk reprezentowanej przez Piotra Lamparta;
- Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania reprezentowanej przez Waldemara Jakubowskiego, Danutę Utratę, Wiesławę Stec, Izabelę Lorenz-Sikorską, Ewę Roślowską, Krzysztofa Wojciechowskiego, Lesława Ordona, Marcina Podlewskiego, Tomasza Chodubskiego.
- W zebraniu uczestniczyli również przedstawiciele Komisji Rewizyjnej: Marta Gocławska (KSOiW) oraz Józef Tarnawski (KSN). Marta Gocławska przedstawiła sprawozdanie Komisji Rewizyjnej KSNiO.

Porządek zebrania zaproponowany przez Przewodniczącego Krajowego Sekretariatu Nauki i Oświaty Waldemara Jakubowskiego oraz protokół z poprzedniego zebrania Rady KSNiO zostały przyjęte jednogłośnie.

Rada przyjęła też do realizacji uchwały budżetowe przygotowane i przedstawione przez Skarbnika KSNiO Krzysztofa Wojciechowskiego.

Działania podejmowane przez KSOiW, KSN i KS PAN, kontakty z nowymi ministrami, zmiany proponowane w Nauce i Oświacie oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy Sekcjami to zagadnienia, którym członkowie Rady poświęcili sporo czasu. Podczas merytorycznej dyskusji wyłoniło się kilka propozycji współpracy pomiędzy Sekcjami, np: współorganizacja szkoleń dla członków związku zrzeszonych w Sekcjach tworzących Krajowy Sekretariat Nauki i Oświaty. Wola współdziałania i profesjonalna komunikacja dobrze rokują i dają nadzieję na rozwój organizacji zrzeszonych w oświacie i szkolnictwie wyższym. Kolejne spotkanie odbędzie się w kwietniu.

Izabela Lorenz-Sikorska

KSOiW

Zespół prawny – sprawozdanie z prac

W marcu zespół obradował dwa razy: 7 i 21 marca 2024 r.

Pierwsze spotkanie odbyło się 7 marca 2024 roku. Wzięli w nim udział: W. Jakubowski (Przewodniczący KSOiW), B. Brauer, A. Kocik, W. Książek (Sekcja Gdańska) D. Muziewicz (Sekcja Opolska), M. Pych-Lipińska (Sekcja Szczecińska), Sz. Waliczek (Sekcja Podbeskidzie) i K. Wojciechowski (Skarbnik KSOiW).

Najpierw szczegółowo omówiono propozycję preambuły uchwały programowej KSOiW. Następnie przewodniczący, dr W. Jakubowski, przedstawił zarys stanowiska, dotyczącego sytuacji w oświacie, jakie ma być

cd. na s. 4.

E-PRZEGLĄD OŚWIATOWY

cd. ze s. 3.

przedstawione Komisji Krajowej.

Zaprezentowano również stanowisko Sekcji Regionalnej z Gdańska, która wypowiedziała się w tym samym temacie. Szczegółowo omówiono obie propozycje, po czym uznano, iż tekstem wyjściowym na WZD KSOiW będzie gdańskie stanowisko.

Zastanawiano się również, czy po przyjęciu uchwały programowej nie należy zrobić skróconej wersji tego dokumentu, by móc przedstawić ją członkom związku.

Ustalono, że ponownie należy przedstawić Ministerstwu Edukacji Narodowej stanowiska KSOiW w następujących sprawach:

- dodatku funkcyjnego, przysługującego wychowawcom klas,
- awansu zawodowego,
- wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i doraźne zastępstwa,
- a także liczebności uczniów w zespole klasowym, zwłaszcza w szkołach ponadpodstawowych.

Za palącą kwestię uznano doprowadzenie do uszczegółowienia przepisów dotyczących wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe. W wielu szkołach dochodzi bowiem do łamania prawa w tym czasie.

Omówiono również kwestie wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela mianowanego po podwyżkach. Za priorytet uznano, iż należy doprowadzić do większego zróżnicowania stawek między pensją nauczyciela początkującego a mianowanego. Celem tego działania ma być zwiększenie motywacji do podejmowania przez nauczycieli ścieżki awansu.

Nr 3/2024 (3) - marzec

Drugie spotkanie miało miejsce 21 marca 2024r. i wzięli nim udział: Anna Kocik, Marta Pych-Lipińska i Krzysztof Wojciechowski.

Ustalono, że spotkania zespołu będą odbywać się raz w miesiącu, a jeżeli zajdzie taka konieczność w miarę potrzeb.

Przeanalizowano zapowiedzi MEN w sprawie zmian w nauczaniu obowiązkowych przedmiotów i ewentualnych ramowych planach nauczania. Uznano, że dyskusja na ten temat będzie możliwa dopiero po przedstawieniu dokładnych propozycji MEN. Wtedy będzie można ocenić dokładne skutki.

Materiał przygotowany przez zespół w sprawie regulaminów wynagradzania nauczycieli oceniono jako dobry. Zostanie on poddany jeszcze szczegółowej analizie przez mecenasa KSOiW i udostępniony członkom związku. Na podstawie tego materiału zostaną przeprowadzone szkolenia.

Następnie poruszono temat zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Pozytywnie oceniono przygotowany przez mecenasa KSOiW materiał szkoleniowy, oraz samo szkolenie. Zebrani doszli do wniosku, iż po pierwsze - szkolenia na ten temat powinny odbywać się cyklicznie, po drugie należy zebrać pytania od członków związku, a odpowiedzi dołączyć do całości materiału szkoleniowego. Temat ten oraz kwestia wynagradzania pracowników samorządowych będzie poruszany na kolejnych zebraniach zespołu.

Następne zebranie: 18 kwietnia 2024 r., godz. 18.30.

Krzysztof Wojciechowski
(przewodniczący Zespołu)

† ZENOBIA KITÓWNA

Urodziła się 5 września 1933 r. w Kurowie k. Puław. Absolwentka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego na Wydziale Nauk Humanistycznych (1960), w 1966 r. obroniła doktorat. (...)

Od września 1980 r. działała w NSZZ „Solidarność”. Była przewodniczącą Komitetu Założycielskiego, następnie Komisji Zakładowej, od marca 1981 r. przewodniczącą Regionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Regionu Środkowo-Wschodniego, a w październiku 1981 r. współzałożycielką niezależnego miesięcznika „Solidarność Nauczycielska”. (...)

W okresie od 5 maja 1976 do 31 maja 1977 r. była rozpracowywana przez Wydział III Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Lublinie w ramach Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia krypt. „Akademik”; do 6 lipca 1989 r. w ramach Kwestionariusza Ewidencyjnego/Sprawy Operacyjnego Rozpoznania krypt. „Kwintet”.

Zmarła 1 marca 2024 r.

Rodzinie, bliskim i przyjaciołom składamy serdeczne wyrazy żalu i współczucia.

Pełny życiorys dostępny na stronie RSOiW w Lublinie

⇒ [Link](#)

WYDARZENIA

Spotkanie KSNiO ze związkowcami w Koninie

Dyskusja nt. sytuacji w oświacie i oczekiwań członków oświatowej „Solidarności” z Regionu Konińskiego oraz ocena działań i propozycji KSOiW to główne zagadnienia spotkania zainicjowanego przez Przewodniczącego Regionu Konińskiego Artura Skieresza.

19 marca 2024 r. w siedzibie Regionu Konińskiego odbyło się spotkanie Członków Prezydium KSOiW: Waldemara Jakubowskiego, Krzysztofa Wojciechowskiego i Izabeli Lorenz-Sikorskiej z przewodniczącym Regionu Konińskiego i przedstawicielami organizacji oświatowych z Koła, Turku, Słupcy i Konina.

⇒ [Czytaj całość](#)

MEDIA

KRAJOWA SEKCJA OŚWIATY I WYCHOWANIA W MEDIACH

- **Polskie Radio Katowice** - Rozmowa dnia z szefem sekcji oświaty Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, Lesławem Ordonem
⇒ [Link](#)

ZAPROSZENIE

Oferta kursów i szkoleń Instytutu Doskonalenia Nauczycieli „Solidarność”

Zachęcamy do zapoznania się z proponowanymi tematami. Szczegóły dostępne są pod adresem: <https://oswiata-solidarnosc.pl/oferta-kursow-szkolen-i-warsztatow/>

UCHWAŁA PROGRAMOWA Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”

Walne Zebranie Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” przyjmuje program działania na kadencję 2023 - 2028. Program przedstawia wybrane problemy edukacyjne, których rozwiązanie ma służyć poprawie warunków płacy i pracy nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych a także zadania, które stoją przed strukturami naszego Związku.

I. Sprawy pracownicze i finansowe

1. Uwagi do pragmatyki służbowej nauczycieli

Od lat różne środowiska wypowiadają się nieprzychylnie o ustawie Karta nauczyciela, która pełni *de facto* rolę układu zbiorowego pracy pedagogów. Często osoby niezorientowane wypowiadają się publicznie, określając ten dokument „**reliktem komunistycznej przeszłości – stanu wojennego**”. Tymczasem ustawa ta jest wyrazem determinacji i poświęcenia członków NSZZ „Solidarność”. Geneza Karty nauczyciela sięga listopada 1980 roku, gdy antykomunistyczne środowiska oświaty, kultury i służby zdrowia zdecydowały się na okupację Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku. Wówczas spisanych zostało 148 postulatów dotyczących pracowników oświaty, które w wyniku zawartego porozumienia, stały się założeniami do dokumentu regulującego zasady pragmatyki zawodowej nauczycieli.

Warto podkreślić, że pragmatyki służbowe zawodów zaufania publicznego, do których zalicza się zawód nauczyciela, są znane i powszechnie stosowane w zbiorowym prawie pracy krajów Unii Europejskiej. Wynika to z faktu, iż profesja nauczyciela winna być w systemie prawa szczególnie chroniona, albowiem wymaga odpowiednich kwalifikacji nie tylko zawodowych i zdrowotnych, lecz także etycznych. Wiąże się z wykonywaniem różnych zadań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych w imieniu państwa.

Mając na względzie doniosłą rolę oświaty i wychowania w Rzeczypospolitej Polskiej oraz potrzebę zagwarantowania szczególnej rangi społecznej zawodu nauczyciela, Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” podejmie wszelkie właściwe i niezbędne kroki konieczne do utrzymania w mocy Karty nauczyciela – ustawowej regulacji prawnej określającej pragmatykę zawodową, chroniącej też przed skutkami chorób zawodowych. Nie mniej ważnym problemem jest obrona godności pracowników oświaty, w tym ich ochrona prawna jako funkcjonariuszy publicznych.

2. Wynagrodzenia nauczycieli, pracowników oświaty

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” podejmie zdecydowane działania w celu podwyższenia wynagrodzeń pracowników oświaty. Będziemy dążyć, by płace nauczycieli były w pełni zależne od wzrostu gospodarczego państwa. W ten sposób uwzględniona byłaby ważna rola zawodu nauczyciela oraz prawo tej grupy zawodowej do korzystania z owoców rozwoju gospodarczego. Zasada ta powinna znaleźć odniesienie także w stosunku do płac pracowników administracji i obsługi szkół.

Priorytetem w kadencji 2023 – 2028 jest uniezależnienie wynagrodzeń pracowników oświaty od decyzji politycznych i wprowadzenie mechanizmu naliczania wynagrodzeń od przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej lub przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw.

Jednocześnie Walne Zebranie Delegatów Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” zobowiązuje Radę KS do podjęcia szerokiej dyskusji wśród członków Związku ws. elementów składowych wynagrodzenia, ograniczenia ich liczby lub zwiększenia czy zmiany, np. dodatku motywacyjnego na rzecz premii regulaminowej. Również szerokiej debaty wymaga określenie poziomu subwencji oświatowej, algorytmu jej naliczania w oparciu o standardy usług edu-

kacyjnych oraz udział jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań oświatowych, w tym zapewnienie wypłaty wynagrodzeń nauczycieli.

Ważnym zadaniem jest też wypracowanie jednolitych minimalnych stawek dla poszczególnych elementów składowych wynagrodzenia i zagwarantowanie ich stałego wzrostu.

Istotne jest podjęcie działań na rzecz tworzenia układów zbiorowych pracy dla pracowników niepedagogicznych.

3. Nakłady finansowe na oświatę

Zapewnienie właściwego systemu i poziomu finansowania edukacji należy do podstawowych zadań państwa. Domagamy się, aby całkowite nakłady na oświatę znacząco wzrosły i docelowo w przyszłości wynosiły 8% PKB (7% nakłady bieżące, 1% dodatek inwestycyjny), jak ma to miejsce w wielu państwach na świecie, wraz z zapewnieniem odpowiednich gwarancji prawnych (mowa jest o tym także w stanowisku Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” – Spała, X 2023 r.). Postulat ten znajduje swoje uzasadnienie w sytuacji znacznego wzrostu gospodarczego w Polsce w ostatnich latach.

System finansowania zadań edukacyjnych musi być spójny, przejrzysty i adekwatny do zadań oświatowych realizowanych przez samorządy terytorialne. Wymaga to ustalenia faktycznych relacji między wydatkami ponoszonymi przez budżet państwa a tymi, które powinny być obciążeniem dla jednostek samorządu terytorialnego.

Konieczna jest debata na temat wysokości i trybu wydatkowania środków na oświatę wraz z opracowaniem SYSTEMU ich wzrostu, a także na temat bezpośredniego finansowania płac pracowników oświaty z budżetu państwa, zaś pozostałych kosztów utrzymania szkół, przez jednostki samorządu terytorialnego.

4. Emerytury nauczycieli

Przywrócone w 2023 r. przepisy dotyczące wcześniejszych emerytur wymagają zmiany ze względu na sposób naliczania wysokości świadczeń, których wysokość nie pozwoli na zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych emerytowanych nauczycieli. Nie do przyjęcia jest też przepis wymagający zgody kuratora oświaty na zatrudnienie nauczyciela będącego na wcześniejszej emeryturze.

NSZZ „Solidarność” postuluje przywrócenie art. 88 ustawy Karty nauczyciela w brzmieniu i na zasadach obliczania wcześniejszych emerytur obowiązujących do 2008 roku. W naszym przekonaniu przepisy te nie mogą mieć charakteru wygasającego, a powinny zostać zapisane jako stałe uprawnienie.

5. Praca zdalna

Wraz z pandemią COVID-19 gwałtownie wzrosła potrzeba wykorzystywania nowych technologii w całej branży edukacyjnej. Oddziaływanie i korzystanie z narzędzi cyfrowych może mieć negatywny wpływ na uczniów i proces kształcenia. Problematyka ochrony prawa własności intelektualnej oraz danych osobowych pracowników oświaty, zwiększenie obciążenia pracą i dodatkowymi kosztami nauczycieli związanymi z korzystaniem ze sprzętu elektronicznego w domu, nękanie i przemoc w świecie cyfrowym, brak odpowiedniego sprzętu komputerowego lub szkoleń w obsłudze programów do nauki zdalnej, to konkretne przykłady problemów, z którymi boryka się w ostatnim czasie całe środowisko oświatowe. Niepokój budzi ponadto stan niepewności prawnej, gdy obowiązują jednocześnie przepisy regulujące pracę zdalną oraz przepisy prawa oświatowego w zakresie organizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. KSOiW NSZZ „Solidarność” nadal będzie monitorować wdrażanie przepisów dotyczących pracy zdalnej w placówkach oświatowych z uwzględnieniem specyfiki pracy nauczyciela oraz pracowników administracji i obsługi szkolnej. W naszych działaniach będziemy odnosić się też do Stanowiska nr 9 XXXI KZD NSZZ „Solidarność” ws. rzeczywistej kontroli i ochrony rynku pracy w związku z postępującą cyfryzacją.

II. Sprawy edukacyjne

1. Kształcenie zawodowe (branżowe)

Szybki rozwój gospodarki i technologii wymusza działania dotyczące dostosowania systemu edukacyjnego do coraz większych potrzeb rynkowych w zakresie odpowiedniego przygotowania fachowców zarówno w systemie szkolnym, jak i w ramach tzw. kwalifikacyjnych kursów zawodowych i innych form edukacji ustawicznej. Wymaga to szczególnej mobilności i zdolności do reagowania na potrzeby rynku pracy przez szeroko rozumiane szkolnictwo zawodowe oraz prowadzące je jednostki samorządów terytorialnych. Projektowany obecnie system zachęt dla pracodawców i uczniów, w tym finansowych, powinien sprawnie dostosować wymagania edukacyjne do aktualnych i przyszłych potrzeb rynku pracy. Koniecznym wydaje się szeroko propagowany system informacji o aktualnych potrzebach rynku pracy oraz zapotrzebowania na fachowców w danych zawodach. Za pozytywną zmianę uznajemy objęcie uczniów szkół podstawowych programem doradztwa zawodowego. W trosce o rzetelne przygotowanie zawodowe ważne jest podwyższenie wymogu obowiązkowej obecności na zajęciach praktycznych w stosunku do obecnie obowiązujących.

Dopracowania i uproszczenia wymaga również dokumentowanie procesu nauczania oraz jego dostosowanie do obowiązujących przepisów prawnych. Należy zapewnić odpowiednie rozwiązania umożliwiające funkcjonowanie kształcenia praktycznego oraz obiektywny system egzaminów zawodowych.

W związku z dużym problemem braku nauczycieli zawodu zdecydowanej zmianie musi ulec system zatrudniania i wynagradzania specjalistów, tak by zachęcić ich do pracy w oświacie. Konieczne jest, m.in. ujednoczenie pensum nauczycieli przedmiotów zawodowych.

2. Edukacja włączająca (uczniów z niepełnosprawnością)

W ostatnich latach resort edukacji propaguje i wciela w życie ideę edukacji włączającej. Jest to koncepcja, według której dzieci ze wszystkimi, często sprzężonymi, niepełnosprawnościami, mogą się uczyć w szkołach ogólnodostępnych. KSOiW od początku negatywnie ocenia tę ideę, wskazując na zagrożenia dla polskiej edukacji. Odpowiedni rozwój tych uczniów zapewniają placówki specjalne, dysponujące właściwymi warunkami, sprzętem, pomocami dydaktycznymi, a przede wszystkim doświadczoną i specjalistyczną kadrą nauczycieli.

Stwarzanie możliwości prawnych i zachęcanie rodziców uczniów z niepełnosprawnościami, aby ich dzieci uczyły się w szkołach ogólnodostępnych, przynosi często skutki przeciwne do zamierzonych. Bardzo często tacy uczniowie nie radzą sobie z sytuacją. Wynikające z niepełnosprawności zachowania zaburzają prowadzenie zajęć (nierazko w przepełnionych oddziałach i przy braku nauczycieli współorganizujących kształcenie), uniemożliwiają realizację procesu nauczania ze szkodą dla pozostałych uczniów. Powoduje to stopniowe obniżanie jakości edukacji. Zwiększenie zatrudnienia w placówkach oświatowych psychologów, pedagogów i innych specjalistów nie rozwiązuje tych problemów. Obserwowany jest narastający odpływ do szkół prywatnych uczniów, których rodzice nie godzą się na edukację w pogarszających się warunkach szkolnictwa publicznego.

Dodatkowym problemem jest wzrost wydawanych przez poradnie opinii i orzeczeń, co paraliżuje organizację pracy szkół ogólnodostępnych. W sytuacji rosnących braków kadrowych, zapewnienie bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom wobec wdrażania projektu edukacji włączającej staje się to bardzo poważnym problemem. Rozwiązaniem może być zobligowanie podmiotów wydających opinie i orzeczenia do automatycznego objęcia opieką i wsparciem uczniów, których zdiagnozowały i wskazanie szkolnictwa specjalnego jako najbardziej odpowiedniego.

Należy:

1. zabiegać o jak największe wsparcie dla dzieci z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin;
2. wzmacniać i rozwijać, w tym przez należyte dofinansowanie, szkolnictwo specjalne;
3. właściwie diagnozować dzieci z niepełnosprawnościami i kierować je do takich placówek oświatowych, w których uzyskają wielotorowe wsparcie;
4. ujednoczyć kwoty i zasady wypłacania dodatków za trudne i uciążliwe warunki pracy nauczycielom pracującym z uczniami niepełnosprawnymi;

5. rozszerzyć katalog nauczycieli uprawnionych do otrzymywania dodatków za trudne warunki pracy i wczesne wspomaganie.

3. Wychowanie patriotyczne i podmiotowy wymiar szkoły

Dla Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” ważne jest osadzenie działań w tradycji i chrześcijańskim systemie wartości, do czego nawiązuje Preambuła Statutu NSZZ „Solidarność”.

Konieczne jest stałe oddziaływanie szkół nie tylko w obszarze kształcenia, ale i wychowania uczniów. Wśród tych zadań do najważniejszych powinny należeć te związane z wychowaniem patriotycznym. Młodzi ludzie muszą we właściwy sposób poznawać historię Polski, w tym dziedzictwo „Solidarności”. Wychowanie musi być oparte na systemie wartości, aby bronić młodych ludzi przed zagrożeniem postawami relatywistycznymi, nihilistycznymi. Polska szkoła w XXI wieku musi być miejscem, w którym obowiązują podmiotowe relacje między uczniem a nauczycielem, osadzone na personalistycznym widzeniu drugiej osoby i rozwijane w oparciu o nowoczesne sposoby komunikacji. Wymaga to stwarzania odpowiednich warunków: mniejsze liczebno klasy, zatrudnianie wysokospecjalistycznej kadry wspomagającej. Wymaga także odpowiedniego przygotowania nauczycieli w trakcie studiów i tak ważnych praktyk studenckich, które powinny trwać minimum semestr w szkole, aby student był zaangażowany w rady pedagogiczne, uroczystości.

Rodowód naszego Związku zobowiązuje do tego, byśmy nie wyzybywali się aktywności obywatelskiej i patriotycznej. Nie możemy zatem być obojętni na wybierany i kreowany przez współczesną szkołę system wartości. Dlatego w dalszym ciągu nasz Związek będzie aktywnie włączać się, np. w obchody patriotycznych rocznic. Należy wspierać tradycję organizowania konkursów, innych przedsięwzięć o tematyce patriotycznej przez lokalne i krajowe struktury oświatowej „Solidarności”.

4. Dialog w edukacji i rzetelne rozwiązywanie spraw bieżących

Konieczne jest zapewnianie wsparcia szkół, szczególnie przez Parlament RP, Ministerstwo Edukacji Narodowej, nadzór kuratorski, organy prowadzące szkoły, placówki doskonalenia zawodowego nauczycieli. Podstawą funkcjonowania oświaty powinien być dialog, unikanie upolityczniania działań tak, aby nie doprowadzać do podziałów ideologicznych wśród pracowników oświaty.

Konieczne jest domaganie się terminowego przekazywania do zaopiniowania projektów aktów prawnych, aby był czas na konsultację wśród struktur „Solidarności” oświatowej, co mogłoby przeciwdziałać powstawaniu luk lub tzw. bublek prawnych, a także zbyt późnemu ich wprowadzaniu, np. tuż przed lub już w trakcie nowego roku szkolnego. Należy zwracać uwagę, aby polityka kadrowa była prowadzona w oparciu o czytelne kryteria merytoryczne.

Dla zapewnienia właściwej atmosfery pracy w szkołach niezwykle ważne jest także sprawne, rzetelne, uwzględniające trud pracy nauczycielskiej, rozwiązywanie spraw bieżących. Dotyczy to między innymi:

1. zagwarantowania równowagi między uprawnieniami uczniów i rodziców a uprawnieniami szkoły i nauczyciela, w tym rozważenie zniesienia możliwości promocji z oceną niedostateczną;
2. wdrożenia standardów edukacyjnych dotyczących stanowiska pracy nauczyciela (art. 29 ustawy Karta nauczyciela) oraz ustalenia maksymalnej liczebności uczniów w oddziałach szkolnych – na każdym etapie edukacyjnym;
3. skatalogowanie dodatkowych obowiązków nauczycieli oraz zasad wynagradzania za ich realizację (np. opieka w czasie wycieczek szkolnych);
4. poprawienia procedury opiniowania przez związki zawodowe projektów organizacji szkół wraz z obowiązkiem odpowiedzi dyrektora przy negatywnej opinii ZZ;
5. rozwiązania problemu tzw. uśredniania godzin w szkołach ponadpodstawowych, ujednoczenia pensum nauczycieli przedmiotów zawodowych;

6. zmiany przepisów prawnych dotyczących określenia pensum nauczyciela realizującego w ramach stosunku pracy obowiązki określone dla stanowisk o różnym tygodniowym obowiązkowym wymiarze godzin (art. 42 ust. 5c KN);
7. zagwarantowania stałego-procentowego wzrostu dodatku funkcyjnego za wychowawstwo;
8. rozszerzenia katalogu nauczycieli uprawnionych do otrzymania dodatków:
 - a. za wychowawstwo dla nauczycieli przedszkoli i opiekunów klas w centrach kształcenia zawodowego i ustawicznego, w internatach, w świetlicach szkolnych, dla nauczycieli opiekujących się zespołami edukacyjno-terapeutycznymi, w grupach wychowawczych,
 - b. za trudne warunki pracy w placówkach i klasach integracyjnych, a także w szkołach, do oddziałów których uczęszczają uczniowie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego,
 - c. za pełnienie funkcji koordynatora klas przygotowania wojskowego (OPW);
9. likwidacja niepłatnych zastępstw w oświacie (np. pedagodzy, nauczyciele świetlic, nauczyciele bibliotekarze, psychologzy, nauczyciele wspomagający, itd.);
10. zmiany modelu doradztwa metodycznego dla nauczycieli oraz zasad funkcjonowania doskonalenia zawodowego;
11. zagwarantowania właściwych stawek wynagrodzeń dla nauczycieli pracujących w komisjach egzaminacyjnych;
12. uregulowania wypłaty wynagrodzeń za godziny ponadwymiarowe, tak by organy prowadzące nie mogły wprowadzać wątpliwych prawnie i niekorzystnych dla nauczycieli przepisów;
13. wprowadzenia urlopów na żądanie;
14. zmiany przepisów dotyczących wypłaty nagród jubileuszowych, aby były one na takim samym poziomie jak w ustawie o pracownikach samorządowych;
15. wykreślenia z Karty nauczyciela godziny tzw. dostępności nauczyciela;
16. uregulowania czasu pracy tak, by nauczyciel nie pracował powyżej 40 godzin tygodniowo;
17. zmian w przepisach dotyczących postępowania dyscyplinarnego wobec nauczycieli;
18. wprowadzenia w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych stanowiska nauczyciela doradcy zawodowego;
19. uregulowania czasu dyżurów nauczyciela podczas przerw międzylekcyjnych;
20. dodatek stażowy również powyżej 20 lat pracy, zgodnie z okresem przepracowanym przez nauczyciela.

III. Zadania związkowe

1. Rozwój i promocja Związku

Realizacja programu edukacyjnego wymaga odpowiednich działań ze strony struktur związkowych, które mają służyć ochronie praw jego członków. Kluczowa sfera naszej działalności musi zmierzać do budowania profesjonalnego Związku. Powinniśmy obowiązkowo szkolić naszych działaczy, budować silne zaplecze eksperckie, by być partnerem, mogącym włączyć się merytorycznie w uzgadnianie, opiniowanie i ocenę aktów prawnych różnego typu, tym bardziej, że prawo oświatowe bezustannie ulega zmianom.

W przypadku Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” i jej struktur w terenie większość działań służy nie tylko członkom naszej organizacji, ale ogółowi pracowników oświaty. Korzyści płynące, np. z negocjacji lokalnego prawa oświatowego mają zastosowanie dla wszystkich. Konieczna jest zatem publiczna prezentacja roli naszego Związku, jego dokonań na różnych szczeblach organizacyjnych. Nasze działania trzeba ukazywać zarówno w centralnych, jak i lokalnych mediach. Powinniśmy domagać się od środków społecznego przekazu, by rzetelnie pokazywały pracę NSZZ „Solidarność”.

Siła każdej organizacji wyraża się też liczebnością jej członków. Na wszystkich szczeblach naszych struktur musimy wprowadzać inicjatywy, które zwiększą liczebność i przyciągną do Związku nauczycieli i pracowników oświaty. WZD zobowiązuje poszczególne struktury wchodzące w skład KSOiW do intensyfikacji działań służących promocji Związku z wykorzystaniem, m.in. Internetu, poczty elektronicznej, ulotek informacyjnych dla nowozatrudnionych pracowników. Apele o współpracę z mediami, wykorzystywanie środków społecznego przekazu. Zwraca się

o organizację spotkań, konferencji tematycznych, stwarzania ciekawej oferty kulturalno-rekreacyjnej dla obecnych i potencjalnych członków NSZZ „Solidarność”.

2. Wybrane zadania Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” oraz sekcji regionalnych i międzyregionalnych

Realizując program Związku, musimy mieć na względzie działania doraźne i długofalowe. Zadania, które dziś są pilne i muszą być rozwiązane, to m.in.:

1. dążenie do podpisania umowy społecznej regulującej wynagrodzenia pracowników oświaty na wiele lat;
2. systematyczna, efektywna współpraca z samorządami i kuratoriami;
3. rozwijanie oferty szkoleniowej służącej profesjonalizacji negocjacji z organami prowadzącymi;
4. zapewnienie profesjonalnej obsługi prawnej (m. in. w sprawie zawierania regulaminów wynagradzania, obrony pracowników oświaty przed mobbingiem i narastającą agresją uczniów);
5. tworzenie zespołów problemowych, np. w sprawach pragmatyki zawodowej, zespół ds. finansów, konsultacji prawnych, promocji i szkoleń, informacji i mediów, tradycji, kultury, i duszpasterstwa;
6. tworzenie bazy regulaminów (przykłady tzw. dobrych praktyk) dostępnych do wiadomości struktur KSOiW;
7. utrzymywanie stałej współpracy z:
 - a. Państwową Inspekcją Pracy oraz wspieranie działalności Społecznych Inspektorów Pracy,
 - b. Wojewódzkimi Radami Dialogu Społecznego, a na poziomie krajowym, z Radą Dialogu Społecznego – poprzez przedstawicieli „S” w jej składzie,
8. organizowanie ogólnokrajowych, regionalnych i lokalnych konferencji tematycznych;
9. utrzymywanie kontaktów ze środkami społecznego przekazu – włączając struktury lokalne;
10. rozwijanie i wspieranie działalności Stowarzyszenia Instytut Promocji Nauczycieli „Solidarność”;
11. zapewnienie odpisu procentowego od nie-członków na działalność ZZ od wynegocjowanego wzrostu świadczeń finansowych.

3. Godność nauczyciela i „Umowa edukacyjna”

Niezwykle ważne jest, aby Parlament i Rząd Rzeczypospolitej, organy prowadzące i nadzorujące szkolnictwo, społeczność rodziców, środki społecznego przekazu uznały znaczenie dobrej edukacji, jej zadań kształcących, wychowawczych jako kluczowych dla przyszłości Polski. W związku z tym niezbędne są większe nakłady na oświatę i system płac dla nauczycieli, który będzie zapewniał stały wzrost wynagrodzeń. Konieczne są wspólne działania, które będą zwiększać autorytet szkoły i nauczyciela, podmiotowe relacje w szkole, a także przeciwdziałać społecznemu przyzwoleniu na nadmierną roszczeniowość wobec szkół i nauczycieli, na postawy agresywne, lekceważące elementarne zasady dyscypliny szkolnej.

Ważną rolę w stabilizacji sytuacji w oświacie może odegrać „**Umowa edukacyjna**”. Jednym z jej celów powinno być dążenie do podpisania zasad regulujących płace w oświacie na wiele lat. W celu realizacji tego postulatu WZD zobowiązuje szczególnie Radę Krajowej Sekcji oraz sekcje regionalne do podejmowania działań mających na celu doprowadzenie do jej zawarcia. Istotnym elementem „Umowy edukacyjnej” musi być zapewnienie odpowiednich warunków pracy i płacy osobom związanym z kształceniem i wychowaniem młodych pokoleń Polaków. W działaniach tych ważnymi partnerami dla Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” powinny być Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz jednostki samorządu terytorialnego. Ważne powinny być też odpowiednie zapisy, ale i konkretne działania na rzecz ochrony godności zawodu nauczyciela, jako rodzaju służby publicznej szczególnie ważnej dla przyszłości Rzeczypospolitej.

Jarosław Lange
Przewodniczący WZD KSOiW NSZZ „Solidarność”

Falenty k. Warszawy, 12 marca 2024 r.